SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 28. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 11, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 11-го ЛЮТОГО 1994. Ч. 28. РІК CI.

Гарний подарунок

В. Пастушок передає У. Дячук аплікації нових членів.

Джерзі Сіті, Н.Дж. — У Головній Канцелярії УНСоюзу стало вже традицією вітати головного контролера Василя Пастушка з найкращим для цієї установи різдвяним подарунком — аплікаціями нових членів. Під кінець минулого року він передав головному предсідникові Уляні Дячук 12 таких аплікацій, завершуючи свій рік 60-ма новими членами, забезпеченими на загальну суму 456,000 дол.

Від часу його вибору до Головного Уряду УНСоюзу в 1982 році, спершу як головного радного, а відтак в останніх чотирьох роках як головного контролера, В. Пастушок зорганізував 690 нових членів на 3,375,000 дол. забезпечення.

Від часу його вибору на предсідника 231-го Відділу членство його зросло з 76 до 410 і Відділ є найбільшим у Філядельфійській Окрузі. Три покоління родини Пастушок є членами того Відділу.

І. Калинець покарано гривнею за образу дружини судді

Львів (УНІАР). — У Галицькому районному суді міста закінчилося слухання скарги дружини прокурора Катерини Котик проти народного депутата України Ірини Калинець.

Після появи у крамницях сексуально-освітньої книги „Звідки я взявся" І. Калинець звернулася до прокурора области Зенона Котика з депутатським запитом та вимогою виключити книгу з продажу. На місцевій телевізії І. Калинець, обурена бездіяльністю прокурора, сказала: „Якщо наша влада не хоче заборонити книгу то нехай З. Котик розздягнеться зі своєю дружиною перед дітьми й покаже, як це робиться".

Суд зобов'язав І. Калинець вибачитися перед дружиною прокурора на телевізії і заплатити 40 мінімальних зарплат за моральну шкоду.

Появилася нова збірка поезій Л. Палій

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Відома письменниця і поетеса, голова Об'єднання Українських Письменників „Слово", випустила нову збірку своїх поезій п. н. „Сон—країна", що вийшла заходами „Слова" і Спілки Письменників України в Києві і частинно фінансована Українсько-Канадською Фундацією ім. Т. Шевченка. Збірка прикрашена чепурною, кольоровою обкладинкою-колежем роботи авторки, яка відома також із своєї мистецьких праць.

Поезії у збірці навіяні тугою за українською землею і посвячені в цілості мамі авторки, яка „навчила любити її Рідну Землю".

Ця любов до рідної землі і безмежна туга за нею та людьми, яких ця земля породила, може найбільше віддзеркалюються у поезії „Перехрестя без дороговказів".

„Біля Дніпра, ви торкнулись мого життя і наповнили піснею", — пише вона про своїх земляків, що їх пізнала перебуваючи в Україні. А далі пише: „Ми розійшлися на перехресті, без дороговказів. Тепер тільки вітер приносить листи..."

А в іншій поезії Л. Палій висловлює своє гаряче бажання: „Поставте мене кам'яною бабою посеред степу, щоб я почула, як моя земля здіймається і дише".

Збірку „Сон-країна" можна замовляти у авторки: Lida Palij, 29 Halford Ave., Toronto, M6S 4G1, Canada. Ціна 10 ам. дол. з пересилкою, а 11 кан. дол. з пересилкою.

Відбулася нарада керівників Української Державної Телерадіокомпанії

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 7-го лютого, у приміщенні Центральної виборчої комісії відбулася консультативна нарада керівників Української Державної Телерадіомовної Компанії. Вони ж і були ініціяторами зустрічі з головами політичних партій України. Мета зустрічі — спільно з керівництвом державателерадіо обговорити наступний етап висвітлення передвиборчих програм представників партій. На першому етапі всі політичні партії скористали з права для висвітлення своїх перед виборчих програм.

Другий етап передвиборчої кампанії розпочнеться 14-го лютого і триватиме шість тижнів. Для Києва і области виділено окремий час на другому каналі української телевізії. Кожен зареєстрований кандидат зможе виступити перед виборцями. Таке трактування „надання всім рівних прав" і викликало невдоволення в лідерів окремих партій, оскільки не було чіткої інформації, хто уповноважений проводити зустрічі кандидатів на депутатів і хто відповідатиме за наслідки висвітлення передвиборчих програм партій і кандидатів — телевізія чи виборча комісія. Не отримавши чіткої відповіді, частина кандидатів на народних депутатів України залишили нараду.

Партіям надається 21 година на телевізії і 10 годин в радіо. Для докладнішого ознайомлення виборців з програмами партій, під час другого етапу висвітлення їх відбудуться дискусії з участю лише представників партій, які не є зареєстровані як кандидати на депутатів України. Багато запитань викликала пропозиція президента Державної Телерадіомовної Компанії Миколи Охмакевича про формування складу учасників дискусій. Політичні лідери вважають, що самі в змозі обрати опонентів, а не чекатимуть, заки це зроблять журналісти.

В Україні

КИЇВ. — Введення в обіг нової національної валюти, яка забезпечувалася б власністю, валютними товарами і доходами, на думку директора Центру розвитку і реконструкції при Кабінеті Міністрів України проф. Віктора Найдьонова, необхідне для якнайшвидшого здійснення кардинальних заходів з метою стимуляції і піднесення виробництва. Проф. Найдьонов рекомендує вводити валюту паралельно з існуючим карбованцем з поступовим витесненням останнього.

КИЇВ. — Президент України Леонід Кравчук подякував трудовим колективам України за довір'я і висунення його претендентом на кандидата у депутати Верховної Ради. Таке рішення ухвалили працівники сільськогосподарського підприємства „Зірка" на Рівенщині, аналогічного підприємства „Промінь" на Вінниччині, Балтійської швейної фабрики та Балтської середньої школи ч. 2 в Одеській області, Новокраматорського машинобудівного заводу на Донеччині. Л. Кравчук запевнив, що докладе усіх зусиль для соціяльного захисту населення суверенної України і додав, що згідно з чинним законодавством, Президент не може бути народним депутатом України.

СИМФЕРОПІЛЬ. — Новообраний президент Республіки Крим Ю. Мешков дістав для своєї резиденції приміщення — колишні апартаменти Постійної комісії Верховної Ради Криму з військових питань. Телеграми привітання Ю. Мешкову надіслали: голова Ради федеральних зборів Росії Володимир Шумейко, міністер внутрішніх справ України Андрій Василишин, Міністерство Закордонних Справ України, представники громадських фондів Росії, України та інших держав СНД.

Л. КРАВЧУК ВІДВІДАВ ЛИТВУ

Київ (УНІАР). — Звідси 8-го лютого вилетів до Вільнюсу, Литва, на одноденну візиту Президент України Леонід Кравчук та супроводжуючі його особи. Виконуючий обов'язки прем'єр-міністра України Юхим Звягільський, міністер зовнішньо-економічних зв'язків Олег Слєпічев, міністер у справах національностей Олександер Ємець, перший заступник міністра закордонних справ Микола Макаревич і голова Національного Банку України Віктор Ющенко.

На вільнюському летовищі їх зустріли президент Литви Альгірдас Бразаускас, прем'єр-міністер Литви Адольфас Шляжявічус, міністер закордонних справ Ойлас Гіліс та інші офіційні особи. Після закінчення урочистої церемонії, Президент Кравчук відвідав Антакальський цвинтар, де поклав квіти біля меморіялу захисників свободи Литви.

Президенти України та Литви підписали угоду про дружбу і співпрацю між двома державами. Як сказано в документі, Україна і Литва розвиватимуть дружні відносини на засадах рівноправности, недоторканості кордонів, територіяльної цілісности, незастосування сили. Обидві сторони зобов'язалися забезпечити права національних меншин, керуючись міжнародними принципами, визначеними в документах ООН, МБСЕ, Европейської конвенції та інших міжнародних інститутів.

У другій половині дня Л. Кравчук виступив перед депутатами сейму Литовської Республіки, зустрівся з професорами і студентами Вільнюського університету та з представниками української громади Литви. Керівники міністерств України і Литви також підписали три економічні угоди, в тому числі про продовження постачання нафти через Литву в Україну, впорядкування взаєморозрахунків між державами з огляду на запровадження національної валюти. Сторони домовились про ратифікацію угоди щодо вільної торгівлі. Між Україною і Литвою вже раніше підписано дев'ять угод та два міжурядові протоколи. Відносини між обома країнами розвиваються добре, сторони спільно поборюють наслідки минулого.

Розпочалася підготова до 2-го Світового конґресу українських юристів

Київ (В. Іваненко). — Як відомо, при кінці жовтня цього року у Києві відбудеться 2-ий Світовий конґрес українських юристів (СКУЮ).

Цими днями відбулися наради керівників Асоціяції Українських Правників (АУП), Спілки Адвокатів України (САУ) та Спілки Юристів України (СЮУ), в одній з яких узяв участь відомий канадський адвокат, голова Міжнародного організаційного комітету СКУЮ Ігор Бардин.

На нарадах обговорено питання про створення організаційного комітету СКУЮ та підготову до проведення конґресу. Сторони дійшли до згоди, щодо комітету на паритетних засадах увійдуть по п'ять представників від кожного із згаданих громадських об'єднань правників України. Незабаром комітет збереться на своє перше засідання, на якому буде обрано голову, який увійде до складу міжнародного комітету.

Після наради з керівниками українських організацій правників І. Бардин виїхав до Берліну, де провів консультації з керівництвом Асоціяції Українських Юристів Німеччини. В Парижі відбулася нарада І. Бардина з керівниками об'єднань українських правників Франції, Великобританії й Бенелюксу. Вкінці він має намір провести наради з керівниками організацій українських юристів ЗСА, Канади та інших країн.

НАТО ПОСТАВИЛО СЕРБАМ УЛЬТИМАТУМ

Сараєво, Боснія. — Боснійські серби, побоюючись повітряного удару з боку НАТО, погодилися відтягнути важку артилерію з позицій під Сараєвом на відтань до 20 км від міської межі і передати її під контролю ООН. Це сталося кілька годин перед проголошенням ультиматуму НАТО боснійським сербам.

Командуючий миротворними силами ООН в Боснії генерал Майкл Ровз повідомив, що угода про відтягнення важкої артилерії була підписана в середу, 9-го лютого, на сараєвському летовищі командуючим сербськими силами в Боснії генералом Манойлом Міловановічем і командуючим урядовими силами Джованом Дивчаком. Одночасно сторони уклали угоду про припинення вогню.

Військові спеціялісти сумніваються в ефективності цього домовлення. Угоди про припинення вогню воюючі сторони укладали неодноразово, але ні одна з них не дотримувалася їх. Що стосується угоди про відтягнення важкої артилерії на 20 км, то і вона може виявитися неефективною, бо далекобійність гармат сербів становить 30—40 км і артилеристи зможуть продовжувати обстріл Сараєва з такої віддалі.

Поступлення сербів, на думку деяких коментаторів, не матиме істотного впливу на трагічну долю обложеного міста, але дозволить сербам звести до мінімуму можливість вмішування НАТО у конфлікт. Можливість такого вмішування стала ще більшою у середу, після зустрічі командування НАТО у Брюсселі. Відкривши зустріч, генеральний секретар НАТО сказав, що час погроз минув і настала пора діяти. В результаті 14-годинних нарад поставлено сербам ультиматум: до 10 днів відтягнути війська, або наразитися на летунське бомблення.

Авіяція НАТО, яка контролює небо Боснії, базується на італійських військових летовищах і на американських літаконосцях і командуючі авіяційними з'єднаннями кажуть, що готові почати бомбардування в будь-яку хвилину, як тільки дістануть таке розпорядження.

У СВІТІ

ЗГІДНО З РЕКОМЕНДАЦІЯМИ Міжнародного валютного фонду, який вивчав питання щодо виділення для Пакистану пільгового кредиту в сумі 1.3 біл. дол., прем'єр-міністер країни Беназір Бгутто запровадила податок на великих землевласників. Пакистанська державна каса буде отримувати від них до 230 міл. дол. річно, що дозволить зменшити бюджетний дефіцит.

БІЛІ ФАРМЕРИ ПІВДЕННО-Африканської Республіки розпродують свої господарства. Число оголошених на продаж фарм зросло за 1993 рік на 17 відсотків. У висліді впали ціни на земельні ділянки. Вартість одного гектара тепер складає 604 ранди (180 дол.) — на 160 рандів менше, ніж в 1992 році. Продавати впорядковані, родючі плянтації білих господарів змушує політична непевність в країні, багатьох лякає перспектива приходу до влади Африканського національного конгресу, який виступає в альянсі з місцевою комуністичною партією. За останні місяці білі фармери ПАР стали постійним об'єктом нападів чорних екстремістів, які шляхом терору хочуть вигнати „поселенців" і повернути землі „предкам законних власників".

ЯК ІНФОРМУЄ АҐЕНТСТВО Ассошіейтед Пресс, покликуючись на офіційну заяву російського конструктора підводних човнів Ніколая Носова, розколовся колишній совєтський атомовий човен, який затонув сім років тому в Атлантичному океані 500 миль на схід від Бермудських островів. З тієї частини човна, де знаходиться ядерний реактор, витікають радіоактивні речовини. В місце затоплення човна пересікаються сильні океанські течії, вони врешті-решт спричинять розповсюдження зараженої води на великі віддалі, а відтак — загрозу рибному промислові. Наукові експерти годяться в тім, що наслідки катастрофи атомових човнів тяжко передбачити, тому місце катастрофи треба тримати під постійною контролею.

ЗА СІЧЕНЬ ЦЬОГО РОКУ армію безробітних в Німеччині поповнили понад 300,000 осіб. Згідно з останнім звітом міністерства праці, цей показник на заході країни підскочив з 8.1 до 8.8 відсотка, а на сході, де припиняють свою діяльність нерентабельні підприємства, безробіття складає вже 17 відсотків. В загальному безробіття в Німеччині дійшло до рекордової цифри — 4 мільйонів осіб.

МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ справ Єгипту Гасан аль-Альфі назвав „безпідставними" погрози радикальних ісламістів на адресу чужинців. На його думку „подібні заяви екстремістів є їхньою відповіддю на кампанію боротьби з терором в країні, вони відчувають, що кільце довкола них звужується з кожним днем". Г. аль-Альфі підкреслив, що члени терористичних груп з кримінальних елементів" бо складаються вийнятково з кримінальних елементів". Однак запевнення міністра не зменшило занепокоєння закордонних дипломатів у Єгипті. Цими днями об'єднання радикальних ісламістів Аль-гамаа аль-ісламія оприлюднило вже другу свою заяву, в якій вимагає, щоб усі чужинці негайно залишили територію Єгипту.

ОПОЗИЦІЯ В БІЛОРУСЬКОМУ парляменті виступила проти об'єднання з грошовою системою Росії. „Так зване об'єднання грошових систем, а насправді — проковтнення Білорусі Росією буде означати не щось інше, як розв'язання білоруської економіки і білоруської держави перед більш сильним російським капіталом", — підкреслюється в заяві Народного фронту Білорусі. Її підписали 23 депутати парляменту, які є певні, що „білорусів змушують працювати на чужих господарів і чужу державу", і що односторонна орієнтація лише на Схід вже привела до великих економічних втрат: наприклад, за тонну російської нафти Білорусь платить 128 дол. в той час, як на біржі в Роттердамі вона коштує тільки 91 дол.

В АМЕРИЦІ

У ВІВТОРОК, 8-ГО ЛЮТОГО, суддя американської морської фльоти звільнив від судової відповідальности трьох із чотирьох судових обвинувачень, що відносилися до відомого скандалу „Тейлгук" у 1991 році. Свій вчинок він оправдав поведінкою одного з керівників морської фльоти, адмірала Френка Келсо, який у фальшивому світлі представив свої відомості про те, що трапилося на конвенції та старався перешкодити у слідстві. Суддя морської фльоти капітан Вілліям Вест, мол. дійшов до переконання, що адмірал Ф. Келсо вживав „незаконного наказового впливу", щоб слідство не виявило доказів про його причетність у тій скандальній конвенції.

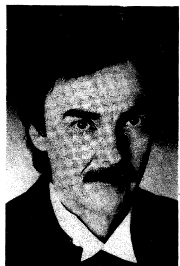
УРЯД ПРЕЗИДЕНТА БИЛЛА Клінтона досить холодно віднісся до представленої Японією програми для посилення економіки. Загальна думка є, що ця однорічна програма є закоротка для того, щоб вплинути на збільшення японцями купівлі американських виробів і зменшення японської торговельної надвишки з Америкою. Крім того на японсько-американських переговорах у справі поширення японського ринку для американських товарів також немає важних успіхів. На думку спостерігачів це може мати не надто відрадні вибливи на зустріч президента Б. Клінтона з прем'єр-міністром Японії Морігіром Госокавою, яка призначена на п'ятницю, 11-го лютого.

М. СУК І Т. ГРИНЬКІВ БРАТИМУТЬ УЧАСТЬ У КОНЦЕРТІ ДО 100-РІЧЧЯ УНС

Джерзі Сіті, Н.Дж. (Г. Колесса). — Серед інших виконавців, про яких уже йшла мова в зв'язку з концертом до 100-річчя Українського Народного Союзу (Карнегі Голл в Ню Йорку, субота, 19-го лютого, початок о год. 8-ій вечора), виступлять пяністи Микола Сук і Тома Гриньків.

Микола Сук

Тома Гриньків

Заслужений Артист України Микола Сук походить з Києва; виростав у музичній родині. Закінчив Київську Спеціяльну музичну школу та Московську консерваторію, де навчався у відомого Л. Власенка. В 1971 році здобув міжнародне визнання як переможець міжнародного конкурсу імені Ліста-Бартока в Будапешті (Перша нагорода і Золота медаля). За глибиною та майстерністю виконання Миколу Сука часто порівнюють із славним Святославом Ріхтером. Український піяніст відомий із своїх сольових виступів та з участи в багатьох камерних ансамблях. Його гру можна було чути в найбільших концертових залях колишнього Совєтського Союзу, Европи і Середнього Сходу. Палітра творчого доробку мистця широка — тут і клясична, і сучасна музика, особливе місце в якій належить прем'єрам творів яскравих композиторів сьогодення, таких, як Шніттке; спеціяльно для М. Сука написані деякі фортепіянові концерти та сольові твори.

Американський дебют піяніста відбувся в 1991 році у Вейл Голл при Карнегі в Ню Йорку, після чого коло його виступів поширилося по ЗСА та інших країнах — для прикладу можна назвати участь в чикагській прем'єрі Концерту для фортепіяно і струнних інструментів Шніттке. Нещодавно Микола Сук повернувся з тріюмфального турне з Київською Державною Симфонічною оркестрою по Австрії та Німеччині, яке вкрилося виконанням Концерту Н. Римського-Корсакова у славному Вієнер Музікверайн. До цього додається постійна участь мистця у музичних фестивалях по ЗСА, Европі та Австралії. Піяніст зробив цілий ряд звукозаписів на таких фірмах як Мелодія, Російський диск, Гангаратон та інші. Перед приїздом на постійне перебування в Ню Йорку М. Сук був викладачем Московської консерваторії.

Піяніст Тома Гриньків виступав як соліст, камерний виконавець та акомпаніятор на сценах престижевих заль Кеннеді Центру у Вашінгтоні, Лінколн Центру в Ню Йорку, Конститушин Голл у Філядельфії та інших. Концертові турне піяніста охопили, крім того, Лондон, Відень, Амстердам, Берлін, Москву. Спеціялізуючись в акомпануванні співакам, Т. Гриньків багато років виступав із відомим солістом Метрополітальної опери Павлом Плішкою. Постійний учасник музичних фестивалів в Нюпорті, Р. Ай. та Сан Мігель де Альєнде в Мехіко, піяніст також займається викладацькою діяльністю: він — професор Вілкс коледжу в Пенсильванії, а також — музичний дорадник директора нюпортського фестивалю. Мистець зробив ряд звукозаписів, серед яких — чотири балади Шопена та біля восьмисот акомпаньяментів, записаних фірмою „Ямага".

Тома Гриньків — золотий медаліст міжнародного конкурсу піяністів у Женеві та переможець крайового конкурсу викладачів музики, де виступав під диригентурою славного Леопольда Стоковського.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send adress changes to: "Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302 Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Плян медичного забезпечення — труднощі і помилки

Ще за президентури Джорджа Буша чули ми, що Демократична партія плянує вести вибори свого кандидата під прапором радикальної реформи існуючої в Америці системи забезпечення здоров'я. Билл Клінтон не дуже тримався цього стратегічного виборчого пляну, — він найбільший натиск клав на існуючу тоді економічну кризу, обіцюва створити мільйони нових верстатів праці, зліквідувати безробіття, оздоровити економіку, скасувати дефіцит державного бюджету, виявився першорядним промовцем-пропаґатором і виграв вибори.

У першому періоді своєї президентури Клінтон, як відомо, виступив з допущенням гомосексуалістів до всіх родів збройних сил, а зі скасуванням усіх обмежень щодо ведення жіночих абортів, включно з малолітніми дівчатами. Це була груба основна помилка Президента, бо створила йому опінію лівого ліберала. А втім, проблема медичного забезпечення в Америці надзвичайно болюча: Америка і Південна Африка — це єдині дві держави у світі, які не мають державного медичного забезпечення усіх громадян. Кошти шпитального лікування в Америці несамовито високі — переведення операції коштує десятки тисяч долярів. 36 мільйонів американських громадян не мають взагалі ніякого забезпечення. Тому у принципі ідея запровадження тут також обов'язкового медичного забезпечення громадян мусіла знайти одобрення усіх, без різниці партійної приналежности.

Але що інше ідея та що інше її здійснення. Думка Клінтона, що можна буде покрити кошти такої програми додатковим оподаткуванням цін на ґазоліну, ґаз, тютюнові вироби й алькоголь — виявилася нереальною — кошти куди-куди вищі. Опозицію виявило не тільки могутнє конґресове ,,лобі" Американської Медичної Асоціяції. З лікарським світом можна договоритися, бо це високоосвічені люди, які свідомі трагедій, що їх переживають незаможні хворі та їхні родини. Гірша справа з великим промислом і світом фінансів. Американська промислова палата висловилася проти пляну, що працедавці мусять забезпечувати здоров'я своїх робітників і службовців, бо, мовляв, це вдарить особливо малі підприємства. Становище Промислової палати неправильне, — воно боронить інтереси одніеї верстви громадян, інтереси бизнесу — без уваги на стан здоров'я працівників та охорону забезпечення того здоров'я.

Президент Клінтон доручив своїй дружині Гіларі виготовити конкретний законопроєкт про плян медичного забезпечення. Воно не всім сподобалося. Гіларі — за фахом адвокат, людина розумна, але без прецеденту в історії американської державної системи, що дружина Президента має зізнавати перед конґресовими комісіями та з усіма, причетними до цієї проблеми, чинниками. Може воно несправедливо, бож у сучасній дійсності повна рівноправність жінок із мужчинами в усіх ділянках праці — це аксіомна правда. Але у практиці виявляється, що перша лейді — Гіларі дістала місію, що її страшенно трудно виконати.

Цікаво, що в усіх пречисленних офіційних та неофіційних заявах і коментарях на цю превважливу справу ми ніколи не чули ніякого натяку, щоб виготовлюваний плян медичного забезпечення взяв під увагу існуючі системи медичного забезпечення у Німеччині, у Канаді, у Скандинавських країнах, у Англії, скрізь, де така система існує і де лікарський світ, шпитальництво та стан здоров'я громадян не гірші від відносин в Америці. Пригадується, що й у Польщі між двома світовими війнами, коли належали туди області західніх земель України — національна державна політика була препогана, але державна Каса хворих діяла бездоганно. Чому не взоруватися на тих прикладах? Так чи інакше — це процес в Америці довгий і трудний. Але ось нова ,,мудра" губернаторка стейту Ню Джерзі Кристин Вітмен включилася у пошуки компромісової розв'язки.

Немає вигляду, щоб Конґрес, — хоч він має більшість демократів, міг схвалити радикальну реформу, американське суспільство до неї ще не дозріло, але вже контроля над цінами фармацевтичного промислу і реформа лікування по шпиталях з його бюрократією і коштами — було б поступом.

Микола Рябчук,
Київ

ПРИВИД БОСНІЇ НАД УКРАЇНОЮ?

III

Мусимо зрозуміти:в Росії існують сили, які об'єктивно зацікавлені в нашій кримській збройній авантюрі. А тим часом, щоб демонструвати силу, треба спершу ту силу мати. Яку ж силу має Україна? Може, економічну? (Гіперінфляція та гіперкорупція — ото й уся наша потуга). Може, моральну, духовну? (Гриста студентів під Крутами — отож й увесь ,,дух"). А може, мілітарну? (Деморалізована армія, корумпована міліція та невідомо кому підпорядкована Служба Безпеки — чи то Марчукові, чи то, за звичкою, Голушкові...)

...Не так давно, пригадується, Президент Кравчук, відбиваючись від депутатів-галичан, що у черговий раз заповзялися звинувачувати його в ,,національній зраді" після чергових поступок Єльцинові в суперечці і про Чорноморський фльоту, у серцях вигукнув: та коли б же ж це Чорне море та було коло Львова — ми, може б з Єльцином інакше розмовляли... У цьому простодушному зізнанні — ключ до всієї української політики, а надто до її чорноморсько-кримської частини. Ні Кравчук, ні, тим більше, націонал-демократи не мають у Криму абсолютно нікого, на кого можна було б реально спертися. А це означає, що їхні шанси контролювати півострів близькі до шансів Азербайджану в Нагірному Карабасі. Власне, реальною силою в Криму могли б стати кримські татари, однак їх покищо надто мало (близько 10 відс. населення), та й навряд чи вони захочуть пов'язувати себе беззастережно з Києвом, тим більше — з київською номеклятурою. Щож до української меншини (близько чверті населення), то вона існує головним чином на папері, усі спроби Києва політично організувати й активізувати цю частину населення істотних успіхів покищо не дали (самі лише українці з татарами могли б забезпечити Багрову третину голосів — чого, однак, як ми бачимо, не сталося.

На думку західніх оглядачів, привид Боснії нависає над Кримом і навіть над цілою Україною. Лондонський ,,Економіст" (8—14 січня 1994 р.) вважає, що коли Росія й далі висуватиме територіяльні претенсії до України, ці два ,,слов'янські велетні можуть вчепитися один одному в горлянку". Британський дослідник Т. Кузьо у щойно виданій аналітичній брошурі ,,Росія—Крим—Україна. Трикутник конфлікту" стверджує, що Росія й Україна перебувають у стані холодної війни, яка потенційно може стати гарячою: ,,Є всі елементи конфлікту, що мають витворити нову Боснію" (стор. 18). Газета ,,Таймс" (26-го січня 1994 р.) шокує своїх читачів сенсаційним заголовком: ,,Розвідувальні агенства застерігають щодо можливости міжетнічних заворушень в Україні". Із посиланням на конфіденційну інформацію, що ,,просочилась" у ,,Вашінгтон Пост" із розвідувальних служб (це ,,просочування" інформації саме під час візити української урядової делеґації до Вашінґтону для обговорення економічних питань, думається, невипадкове, — газета пише, що економічний крах в Україні неминуче призведе до міжнаціональних сутичок та дезінтеґрації краю, і звертає увагу на те, що ці рапорти спеціяльних служб дослівно збігаються із їхніми ж донесеннями напередодні розпаду Югославії.

Наші прогнози тим часом не виглядають аж такими песимістичними. Ані Кравчук з командою, ані його можливі спадкоємці навряд чи вдаватимуться до насильницьких дій Криму — не так через свій ,,лібералізм" і ,,миролюбність", як радше через неспроможність і брак необхідної сили. Навряд чи й Мєшков піде на різку конфронтацію з Києвом. Тут, думається, має рацію політолог В. Тарасов, котрий пише (,,Київські Відомості", 20-го січня 1994 р.: ,,Голодні вибирають жириновських. А що далі? Те, що говорить Мєшков, він робитиме. А вдасться до хитрощів — перша візита його буде не до Єльцина, а до Кравчука: якщо так сталося, давай виживати разом, підкинь чогось. І той підкине, бо теж хоче вижити, хоча учепившись за Схід і Південь".

Час усвідомити: проблема Криму, як і, взагалі, проблема територіяльної цілісности України, її внутрішньої безпеки може бути вирішена лиш в царині економіки, лише на шляху економічних реформ. Не атомні ракети й не комендантські години, а реформістський неноменклятурний уряд і тверда валюта дадуть українцям вимріяну стабільність, відвернувши тінь Боснії, що замаячіла над їхньою територією.

Христя Навроцька

29—30-те січня 1944 року

Маю звичку кожного ранку глянути на календар. Так і нині — 29-те січня. Та дата пов'язана зі споминами про відзначування нами, українською молоддю, особливо пластовою молоддю, героїзму студентів під Крутами. Ми тоді голодували і складали гроші на опіку над політичними в'язнями. А тепер у т. зв. ,,вільному світі" та дата призабулася. Зате в Україні, як подавало київське радіо, відбулися дуже зворушливі і змістовні святкування в Крутах і Києві. Але у мене дата 29-го січня 50 років тому назад, врилася у пам'ять на завжди.

Ми з чоловіком, недовго після вінчання, вибралися зі Львова до Кракова, щоб між приятелями розвідати про можливості якогось приміщення на випадок потреби, бо фронт вже швидко зближався до Збруча. Вечером 29-го січня приходимо на залізничний двірець у Кракові, щоб вертатися до Львова. Поїзд вже стоїть, а два перші вагони — панцирні.

,,Дивися — кажу чоловікові — чому ті вагони панцирні?"

,,Бо то війна", — відповідає спокійно. То правда, подумала я, і всіли ми до поїзду до вагону для ,,німців". Поїзд від'їхав точнісенько.

Недовго за Краковом поїзд розгорнув неймовірну швидкість. Я зі страхом питаю чоловіка: ,,Чому він так жене?" Відповідь проста: ,,Бо то поспішний поїзд". Але у мене чомусь якийсь дивний неспокій. Маю на шиї медалик Матері Божої Неустаючої Помочі. Взяла його в руку і молюся, молюся.

Поїзд жене, видається, що щораз швидше. Ми вже яких дві години від Кракова, десь біля Бохні в околиці ,,Неполоміцкої пущі". Нагло вибух і поїзд зразу зовсім похилився на один бік. Всі попадали з місць. Вбігають до вагону німецькі вояки ,,охорони" і кричать: ,,Всі поляки 'раус' ". Стараємося встати і підходимо до одного з вояків і кажемо, що ми українці та показуємо наші виказки. Поляків повикидали з поїзду, а нам казали стануть побіч німців, які їхали у перших вагонах. Стоїмо — мерзнемо, бо це січень.

Незабаром чуємо постріли з лісу. То вже на місці карали поляків, які підмінували рейки, але на щастя вибух був хіба секунди перед тим, як поїзд зблизився. Тому перші вагони виколеїлися, але не вилетіли у воздух. Ми стоїмо і щойно тепер бачимо, що ми тільки єдині українці, а по правій стороні — високої ранги німецькі старшини, троє генералів і видається нам, що також генерал-губернатор Франк, хоч ми непевні.

За якийсь час переїхав на інші рейки поїзд і ми поїхали назад до Кракова. Я журюся, бо на нас чекає моя мама з обідом, а як нас не буде, буде дуже турбуватися.

У Кракові чоловікові вдалося підплатити залізничника, який заповадив нас до спального вагону і зараз поїзд від'їхав до Львова. Приїхали до Львова біля 12-ої години і на обід явилися на час. Мама вітає нас з радістю і питає, що з нами було. Ми здивовані кажемо, що ми на час, але мама каже, що цілу ніч не могла спати, бо мала якесь погане передчуття.

Дивно, що саме 50 років тому назад 29-те і 30-те січня були теж в суботу і неділю, так як того 1994 року.

Другого дня ми довідалися, що німці у Львові святкували 30-те січня т. зв. ,,Махт Юбернаме" — перебрання влади Гітлером в Мюнхені 1933 року. На те святкування губернатор Галичини Вехтер запросив генерал-губернатора Франка. Тому той саботаж, виконаний польською боївкою, тому згинули в лісі поляки і тому в Кракові розстріляно багато польських закладників.

Я до сьогодні переконана і вірю, що нас охороняла Мати Божа.

Роман Лазарчук

ПОМОЖІМ УКРАЇНІ КНИЖКАМИ

Довгі віки недолі і неволі нашого народу не спинили розвитку його духу культури і науки. Всупереч усяким драконівським обмеженням, цензурі і забороні, наш народ видав із своїх рядів багато геніяльних та видатних авторів так літературних, як і наукових творів. Більшість цих творів була друкована або в Західній Україні, де окупаційні обставини були дещо легші, або в численних видавництвах у вільному світі. В СССР всі ці книжки були під загрозою жорстокої кари, гостро забороненні, нищені та палені. Незчисленні книжки, які друкувалися у СССР українською мовою, були заповнені фальсифікатами та денаціоналізуючою пропагандою, а масові та високотиражні видання друкувалися по-російськи. Ще й сьогодні, наприклад, в місті Черкасах, положеному в самому серці України між шевченківським Каневом і гетьманським Чигирином, 80 відс. книжок у бібліотеках є по-російськи.

Тому першорядним завданням для нашої діяспори у відбудові сучасної незалежної України є саме доставити в рідний край видані та збережені на поселеннях книжкові надбання. З цією метою вже працюють наші допомогові комітети, наукові осередки, професійні, суспільні та братські організації, як СУА, УНС, УЛТ-ПА та інші. Величезні розміри цього завдання стане зрозуміла, коли зважити, що потрібно змінити всі шкільні підручники і фонди всіх бібліотек шкільних, читалень ,,Просвіти" та інших громадських читалень по всіх селах та містах України.

Уважаю, що кожний національно свідомий член нашої діяспори може значно причинитися до розв'язки цієї проблеми. Відомо, що ціни посилок рідним в Україну стали більш приступними і їхнє число сягає десятки тисяч річно. Це гідне високої похвали, але не так пересилані речі, як радше книжки зможуть запевнити зріст національної свідомости, науки і знання, а тоді й загального добробуту в цілій державі. Тож до кожної посилки вкладаймо хоч декілька книжок. Тисячі поселенців відвідують щорічно Україну і їм належало б взяти хоч декілька книжок із собою. Реґіональні товариства, які так старались, щоб видати книжки про наше минуле, мають тепер нагоду бути співтворцями майбутнього свої околиць і цілого краю. Вони могли б координувати більш зорганізовану і ширшу висилку книжок.

По всіх більших осередках нашого поселення є книгарні, де підприємці-книголюби звичайно мають ще доволі нерозкуплених книжок. Багато із них видали власними коштами їхні автори, які присвятили своїм творам не тільки свій талант, знання, час і працю, але ще й свій життєвий заробіток. Багато книжок було видано коштом численних громадських, культурних та наукових товариств. Сьогодні цим книжкам треба бути по читальнях в Україні, а не на складах у діяспорі. Звичайно, одне добре діло умножливе десять інших. Книжки в Україні будуть тривалою вартістю і допомогою на ближчу та дальшу мету. Автори і товариства напевно також використають отримані з розпродажі фонди на дальшу корисну працю для України.

Президент України Л. Кравчук в своєму новорічному зверненні до народу висловив надію, що 1994 рік буде переломовим в історії розвитку української держави. Є підстави вірити, що міжнародний договір із січня ц. р. в справі ядерної зброї України, стане першим кроком у цій переломовій зміні до кращого завтра. Кожний із нас особисто може причинитися до того, що масова висилка книжок теж буде однією із важливих переломових подій.

Багатий вибір книжок до висилки в Україну має книгарня ,,Свободи", а її відділ передплати видань з України має до висилки зацікавленим каталог книжок з України та каталог газет і журналів України. Перший із них має список понад 220 книжок, які вийшли друком в Україні, головно в кількох попередніх роках, а другий має список 120 газет і понад 200 журналів, які тепер виходять в Україні. В окрузі Дітройту знаменитий вибір книжок має та веде розпродаж на вигідних умовах по всьому світі ,,Українська книгарня". Її каталог на 1993—94 роки подає понад 720 книжкових назв, які віддзеркалюють видавничу діяльність нашої діяспори в повоєнних роках. Усі ці друковані речі в цих та інших наших книгарнях є гідні, потрібні та приступні до закупу, або передплати нам на поселеннях та нашим рідним і бібліотекам в Україні.

Пам'ятаймо, що сьогодні громадяни України стоять у чергах не тільки за хлібом та харчами, але і за пресою та книжками.

Адреса книгарні ,,Свобода": Ukrainian Publication, Subscription Department, Svoboda Bookstore, 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302; tel.:(201)434-0237.

Адреса ,,Української книгарні":Ukrainska Knyharnia, 4340 Bernice, Warren, Mich. 48091; tel.: (810) 754-0576.

Наталія Кібець

Сила жінки

Сила жінки — в її зверхності,
Вона є всюди — і нема...
Коли бракує вам певности,
На дорозі з вами вона.

Сила жінки — в її принадності
На роботі, на людях, в сім'ї.
В тихім смутку, в дитячій радості,
В неоплатних щедротах її.

Сила жінки — в її всебутності,
В доброті всеосяжній — людській.
Сила жінки в постійній присутності,
У душі і домівці твоїй.

Міннеаполіс, Міннесота
1992 р.

Божена Ольшанівська

КОМІСІЯ ДОСЛІДІВ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ УКРАЇНИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНҐРЕСІ

IV

Спротив до Гельсінкської комісії

Перед публікою, Д. Фассел виступав як гуманіст і оборонець прав людини, але насправді, його поступовання цьому заперечувало. Д. Фассел, який був подібної думки як естаблішмент Державного департаменту ЗСА, не хотів ,,гнівити совєтів" і, разом з Урядом Америки, потиху потурав совєтській політиці. Наприклад, він противився пропозиції конгресмени республіканки Миллисент Фенвик (Н. Дж.), щоб установити Конгресову комісію для нагляду над дотримуванням Гельсінкських Угод — відому пізніше як Гельсінкську Комісію — 35-ти держав, які підписали ці угоди у 1975 році.

Фассел твердо виступав проти творення такої комісії в американському Конгресі, аргументуючи, що Підкомісія міжнародних дій, в якій він у 1975 році був головою і Комісія закордонних справ є вистачаючі і можуть цілком добре зайнятися тими проблемами і всякими нарушеннями угод. Тому, що Нюджерський ад гок комітет оборони Валентина Мороза (попередник АГРУ), з головою Ольшанівським, тісно співпрацював із конгресменкою Фенвик в справах оборони людських прав і політв'язнів в СССР, і тому, що Гельсінкські Угоди (,,Третій Кошик") вимагали ґаранту пошани прав людини від держав, як ці угоди підписали, члени комітету зайнялися також стараннями створення Гельсінкської Комісії в американському Конгресі.

До Конгресу вислано багато петицій і листів, з проханням про підтримку. Фассел не піддавався натискові і впирався, і тому Данило Марчишин зв'язався з впливовими людьми і з членами українських православних церков на Фльориді. Їхній натиск і обіцянка головства Гельсінкської Комісії вкінці спонукали Фассела до співпраці.

18-річна праця Комісії увійшла в світову історію успішної оборони прав людини, що домінувало події на прикінці 70-их і у 80-их роках. Перевищуючи всякі сподівання, Комісія вела перед у виявлюванні і натавровуванні переслідувань у Совєтському Союзі і зокрема в Україні. У цьому, що інформації про переслідування в Україні доходили до вищих інстанцій американського Уряду і на міжнародну арену, була велика заслуга Ореста Дейчаківського. О. Дейчаківський мав відповідальне становище в Гельсінкській Комісії у Вашінґтоні, які і також на міжнародних конференціях, які відбувалися кілька разів в рік у різних державах, які підписали Угоди. Гельсінкська Комісія стала важливою установою не лише у справах оборони прав людини в світі, але дала великий вклад у розвал Совєтського Союзу і розповсюдження інформацій про Україну.

Деякі українські громадські центральні організації були принципово проти створення Гельсінкської Комісії, але вони з тим не виходили на поверхню. Спротив українців був оснований на тому, що Угоди підтверджували границі Совєтського Союзу. А відносно оборони людських прав, то речники деяких українських угруповань уважали, що без національних прав і незалежности України — не може бути і прав людини. На це М. Фенвик відповідала, що до часу підписання Гельсінкських Угод, ЗСА не мали права ані способу втручання у внутрішні справи Совєтського Союзу; з підписанням Угод, Совєтський Союз дав можливість вільному світові відкривати, виявляти і впливати на їхнє трактування людей.

Угоди, які підписали президент Америки Джеральд Форд і генеральний секретар Леонід Брежнєв, були першими міжнародними договорами між Совєтським Союзом і вільним світом (ЗСА, Канадою і 32-ма европейськими державами), які дозволили вглянути і втручуватися у нарушування прав людини в СССР. І так совєтська політика гноблення і зловживань над власними громадянами стала предметом надзору і перевірки. Параграф Угод, який на це дозволяв, називається ,,Третій Кошик" — це та частина договору, темою якої є права людини, так їх визначує універсальна декларація прав людини ООН. Совєтський Союз, який був промотором Гельсінкських Угод, погодився на ,,Третій Кошик" взаміну за іншу частину договору, за параграф, який стверджував непорушимість кордонів Союзу такими, якими вони стали після Другої світової війни. До часу цього договору, ті границі світ не признавав. Сьогодні Україна користується Гельсінкськими Угодами як ґарантією її кордонів.

Спритні крутії

Спротив законодавців, завданням яких було підтримати голодовий законопроєкт, була викликом для АГРУ. Під час типічної візити у Вашінґтоні, Д. К., неплатні активісти АГРУ терпеливо вичікували в передсінках (лаббі—lobby; в давніх часах, люди, які мали справи до короля, чекали на нього в передпокої, і як він переходив попри них, на скору руку просили його; з тих часів назва лаббі) і пробували перехопити урядовців і асистентів комісій, коли ті переходили. Умовлятися наперед назустріч не було доцільним тому, що вони звичайно викручувалися браком часу. З виразним невдоволенням на обличчі вони шорстко питалися: ,,Окей, чого вам тепер треба?"

Продовження буде.

В ЧИКАҐО СТАЛАСЯ НОВИНА

Відразу хочу застерегти, що мова піде не про ту новину, про яку у свій час розповів видатний західньоукраїнський письменник Василь Стефаник. Читачі, напево, пам'ятають, що у його новелі, яка називається „Новина", йшлося про обездоленого селянина Гриця Летучого, який, не маючи змоги прогодувати своїх дітей, вирішив, що краще буде, якщо він сам їх позбавить життя, ніж спостерігатиме, як вони вмирають голодною смертю. І ось одного дня він так і вдіяв. Пішов до річки і втопив маленьку донечку. Хотів втопити ще старшу, та вона відпросилася. Страшна новина миттю облетіла село.

А нещодавно у Чикаґо теж сталася новина, та цього разу досить приємна у північнозахідній околиці міста: 1-ий Український Федеральний Щадничий Банк „Певність" відкрив свою четверту філію. На перший погляд може здатися, що це подія місцевого значення, адже банків в Америці — море. Та не будемо поспішати з такими висновками. У ЗСА дійсно багато банків, але неукраїнських, а ще до того, не всім українським фінансовим установам добре живеться, деякі з них опинилися на краю банкрутства.

А в той час банк „Певність" неухильно йде вперед, примножуючи прибутки, активно сприяючи своїм вкладникам у вирішенні життєвих питань, зв'язаних з придбанням власних будівель, автомобілів тощо. Поширюється також його радіюс дії, про що свідчить відкриття нової філії, яка має на меті обслуговувати численну українську громаду, що мешкає у цьому районі.

Ще здавна відомо, що горе треба переживати на самоті, а в той же час радість, щоб визнати її у повній мірі, треба поділити з іншими людьми. Тому на відкриття нової філії зібралося чимало гостей, яких радо приймав президент банку д-р Юліян Куляс. Та перш ніж розказати про урочисті, хотів би познайомити читачів із засновником і керівником цієї фінансової установи.

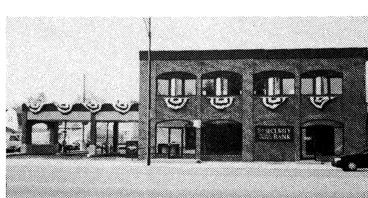
Повірте мені, що про д-ра Куляса нелегко розповісти навіть у великій статті, для цієї мети в нагоді став би пухнастий том, на сторінках якого можна було б повідати, як Ю. Куляс здобував освіту в університетах та спеціяльних навчальних закладах, про його блискучі організаторські здібності, про вірність і відданість українському народові.

Майбутній президент банку „Певність" народився в західній Україні. Дитинство його пройшло в Німеччині в таборах, в яких жили українці, які в силу різних обставин змушені були залишити рідну землі. А згодом разом з батьками приїхав до Америки, де продовжив навчання. Знаменним в житті юнака був 1958 рік, коли після закінчиння університету отримав звання доктора юриспруденції, а незабаром і право займатися адвокатською практикою.

Та на цьому молодий Куляс не завершує свої студії. Він вирішив опанувати ще військову науку і з цією метою поступає в Національний університет у Вашінґтоні, потім у військовий заклад, де готують старшин стратегічної розвідки. Мине певний час і в американській армії з'явиться новий полковник українського походження — Ю. Куляс.

Коли до Америки прибула четверта хвиля українських еміґрантів, Ю. Куляс, який вже на той час мав власне адвокатське бюро і чималу клієнтелю, вирішує відкрити у Чикаґо 1-ий Український Федеральний Щадничий Банк, який назвав „Певність". Втілити цей задум у життя йому допомогли однодумці українці-патріоти: д-р Роман Кобилецький, Григорій Косович, Петро Ґуцул, Юліян Кавка, Степан Щербак. Всі вони добре розуміли, що люди, які приїхали в нову для них країну, потребували сприяння, щоби скорше можна було стати на власні ноги. І руку братерської безкорисливої допомоги простягнув банк. Не будемо фантазерами, перші кроки фінансової установи, яка щойно народилася, були важкими, довелося долати чималі труднощі. Початковий капітал складав всього 300,000 дол., їх зложили 250 родин. Та згодом він став неухильно зростати. При цьому слід зауважити, що з самого початку банк створювався на демократичних засадах. Він не належав його творцеві, а тим, хто вніс в нього свої гроші. Кожен вкладник, маючи на своєму рахунку не менше 100 дол, отримував право голосу і міг бути обраний до Дирекції.

Сьогодні капітал банку „Певність" виносить біля 200 міл. дол., за пдсумками праці він вважається одним з найкращих у стейті Илиной. І це ще не все. „Запасний фонд Певности" складає 12 відсотків, в той час, як в інших банках країни він не перевищує 6. Отже, можна поздоровити Дирекцію, його вкладників і, звичайно, президента з тим, що „Певність" зайняла провідне місце серед аналогічних банків Америки.

Новий будинок Банку „Певність"

Досі ми вели мову про успіхи Ю. Куляса на виробничій ниві, тобто у банківській справі. Та це тільки один бік медалі, її зворотня сторона стосується не менш важливої ділянки життя, а саме — громадської діяльности, яка вийшла далеко за межі міста. Як висококваліфікованого юриста, як людину проґресивних поглядів, ім'я якої користується повагою і авторитетом, президенти Америки включали до участі у вирішенні важливих національних та міжнародних справ. Так, президент Картер включив чикаґського адвоката до складу комісії, яка займалася наглядом за будівництвом музею голокосту у Вашінґтоні. Цією справою Ю. Куляс займався протягом 11 років.

Д-р Ю. Куляс

Президент Реґен призначив Ю. Куляса членом американської делеґації, яка брала участь у міжнародній коференції, що проходила у Відні, де вирішувалися проблеми прав людини. Особисто йому було доручено займатися питаннями, які виникли у світі після катастрофи на Чорнобильській атомовій станції.

І вкінці ще одне почесне доручення, одержане цього разу від української громади Америки. Ю. Куляс очолив Український Комітет за обрання Билла Клінтона президентом ЗСА. Як відомо, докладені зусилля не пропали марно. Після перемоги Клінтона Ю. Куляс зустрічався з ним у місті Літтл Рок, а також брав участь у церемоніях урочистого вступу на пост нового президента у Вашінґтоні.

З великої юридичної практики Ю. Куляса варто згадати лише один епізод, зв'язаний з судовим прцесом, який стосувався долі українського хлопця Володимира Половчака. Пам'ятаєте, як блискуче захищав чикаґський адвокат інтереси неповнолітнього юнака, який наперекір намаганням совєтського уряду не хотів повертатися на батьківщину, бо добре знав, що його там чекає. Про те, як склалася доля Володимира Половчака, я обіцяю читачам, що розповім найближчим часом.

А тепер повернемося в приміщення нової філії, де починаються урочистості. Першим із привітанням до присутніх звернувся Владика Михаїл Вівчар.

— З нагоди великої події в житті нашої громади, — сказав він, — складаю вам від себе і всього духовенства Чикаґо найщиріші побажання. Нехай ласкавий Господь благословить вас щастям, здоров'ям, успіхами. З цієї нагоди, „Многая і благая літа". Всі присутні підхопили це побажання і у просторому приміщенні неслося з усіх боків „Многая і благая літа". А потім Владика посвятив нову філію. Слова подяки, звернені до Владики за посвячення та сердечні побажання, виголосив президент банку. Він також привітав генерального консула України у Чикаґо Анатолія Олійника, який взяв участь в урочистостях. На закінчення свого короткого виступу промовець запевнив громаду, що банк надалі працюватиме на благо і щастя українського народу, всемірно сприятиме розбудові незалежної, суверенної, демократичної України.

Господар запрошує гостей до залі, де на них чекала смачна перекуска, влаштована українськими кухарями. А коли все скінчилося Ю. Куляс повернувся до свого кабінету, сів у крісло і з задоволенням відзначив, що все сталося так, як і було задумано.

Користуючись добрим настроєм президента банку, прошу його відповісти на два питання, які, напевно, зацікавлять читачів. Він охоче погоджується, адже „Свобода" його улюблений часопис, який читає з того дня, як приїхав до Америки.

Отже перше питання „Які перспективи далього розвитку „Певности"?

— Гадаю, що наше майбутнє буде щасливим, — не задумуючись відповів мій співрозмовник. Хотів би при нагоді відзначити, що історично український народ був народом хліборобів, в той же час підприємливістю та банківнцтвом займалися інші люди. Цей неґативний аспект відчувається і тепер в Україні та у діяспорі. Подивіться хоча б на нашу околицю і ви зрозумієте, як мало маємо своїх підприємців. А тому радіємо, що наша установа, створена зусиллями української громади, росте і процвітає.

Ось щойно посвятили четверту філію, а на черзі п'ята. Йдеться про філядельфійський щадничий банк, який зараз переживає важкі час. Нещодавно я мав нагоду зустрітися з вкладниками цієї фінансової установи і вони висловили бажання, щоб їх приєднати до „Певности". Я сказав, що можна задовольнити їх прохання під умовою коли федеральний Уряд створить нам для цього необхідні умови.

Якщо вже зайшла мова на цю тему, то варто було б зазначити, що міцнюють наші контакти з банками України. В 1993 році ми приймали у себе дві групи банківських працівників з Києва та Харкова, для них провести семінари із спеціяльною програмою. Чекаємо колег із Тернополя, які вивчатимуть наш досвід. Крім того, я отримав запрошення приїхати в Україну, щоб на місці надати допомогу працівникам Національного Банку.

А тепер друге питання: „Хотів би довідатися про джерело вашої невтомної працездатности, заповзятливости та ініціятиви. Може розкриєте секрет вміння активно жити та ще інспірувати всіх, хто поруч з вами?"

— Як швидко минає час! Здається тільки вчора молодим хлопчаком вперше вступив на американську землю, не встиг, як кажуть, озирнутися, а вже і десятиліття промайнули, — визнав Ю. Куляс. — Радію з того, що пройшли вони не даремно, а з чималими здобутками на користь громаді.

Ви питаєте про секрети. Чесно кажу: у мене їх немає, хочете надовго зберегти працездатність — займайтесь спортом. Ще в дитинстві подружився з ним, ставши завзятим футболістом. Грав у школі, в коледжі, університеті, навіть стипендію за це отримував. Гадаю, що редактор „Свободи" Зенон Снилик не забув як ми з ним грали довгий час в дружині „Львів"

Анатолій Гороховський

Діяльність 83-го Відділу СУА

Незабаром 83-ій Відділ СУА в Ню Йорку святкуватиме своє 30-ліття. Кожного року під проводом голови 83-ій Відділ старався бути корисним для своєї організації, для громади, а за останні три роки його зусилля були спрямовані на допомогу Україні.

Відділ нараховує 63 членки. Головою відділу торік була Варка Бачинська. Щоб далі допомагати Україні, відділ влаштував дві імпрези, чистий дохід з яких у сумі понад 1,000 дол. був призначений на стипендійну акцію СУА.

7-го березня у приміщенні НТШ відбулося висвітлення відеомонтажу Львівської телестудії про перепоховання Блаженнішого Патріярха Йосифа Кардинала Сліпого у Львові в серпні 1992 року. Понад сто осіб прибуло на цю імпрезу. Враження гостей з імпрези було дуже позитивне. Чистий дохід був призначений на студента богословії з України на студії у Римі.

З ініціятиви культурно-освітньої референтки Лідії Роговської, 14-го листопада у приміщенні Українського Народного Дому відбулася друга імпреза, яку влаштував наш Відділ. Це була доповідь проф. Івана Лучечка на тему „Українці на Зеленому Клині". Доповідь, ілюстрована прозірками, була інформаційна і цікава тим, що дала вістки про велику українську діяспору Далекого Сходу і потребу контакту між нами. 83-ій Відділ вдячний проф. І. Лучечкові, що спричинився до такої вдалої імпрези і за повернення гонорару. Чистий дохід Відділ призначив для студентів східньої діяспори для навчання в Україні.

Культурно-освітня референтка також старалася розважати й інформувати членок, підшукуючи доповіді на ширші сходини Відділу. Прелеґентами були Вірляна Ткач, режисер і основник мистецької групи „Яра" на тему про експериментальний театр і першу його подорож в Україну; мґр Любов Волинець виголосила доповідь на тему „Народне мистецтво та звичаї Борщівщини"; Наталка Хандогій розповіла про життя українського дипломата та його родини в Україні й в Америці. Членки відділу приготовляли програми на сходини, як, наприклад, про великодні звичаї Олі Гаєцької у виконанні Наталки Думи і Наді Савчук. Членки звітували про свою участь у XXIII Конвенції СУА, що відбулась торік в Нюарку. Після вакацій окремі членки розповідали про свої враження з подорожі в Україну.

До імпрезової комісії належали Оля Гаєцька і Наталка Дума. Вони спричинилися до розвагової імпрези відділу т.зв. „Гарбузівки". Прихід з імпрез призначено для репрезентації СУА в сумі 500 дол.

Важливою ділянкою 83-го Відділу є і референтура суспільної опіки, яку очолювала Марія Шепарович. У 1993 році вона займалася висиланням пакунків і грошей для потребуючих в Бразилії й українським монахиням у Польщі й Україні. Вона також репрезентувала Відділ під час ґрадуації школи св. Юра в Ню Йорку, коли Відділ нагородив визначну ученицю Академії за знання української мови. Відділ також подарував сто долярів на направу даху школи св. Юра.

Виховна ділянка проявляється у веденні світлички 83-го Відділу СУА у приміщенні школи св. Юра в Ню Йорку. Від 1971 року, завдяки вмілому господарюванню, світличка сама себе оплачує. Тепер у світличці є семеро дітей. Учителькою є молода львів'янка Маруся Гриньох, яка недавно прибула з України. Про адміністраційні справи світлички дбає Стефа Косович, яка кожної суботи виконує свою функцію. Виховна референтка Дарія Ґенза бере участь і підготовляє різні відсвяткування світлички.

Скарбничкою була Нуся Рак. Вона полагоджувала всі фінансові справи і провадила касу на імпрезах, а також приготовила бюджет на 1994 рік.

Зразково також провадили свої функції протоколярна секретарка Катря Червоняк, кореспонденційна референтка Богданна Слиш, музейна референтка Ольга Даймонд, заступниця голови Ірина Стецьків та організаційна референтка Оксана Лопатинська. Пресова референтка Зірка Галів написала два дописи до „Нашого Життя" і про трирічну працю Відділу до „Пам'яткової книжки XXIII Конвенції СУА".

Відділ під проводом голови Варки Бачинської займався акцією збирання підписів та висилки листів до конґресменів та сенаторів у справі ґарантії безпеки України від ЗСА.

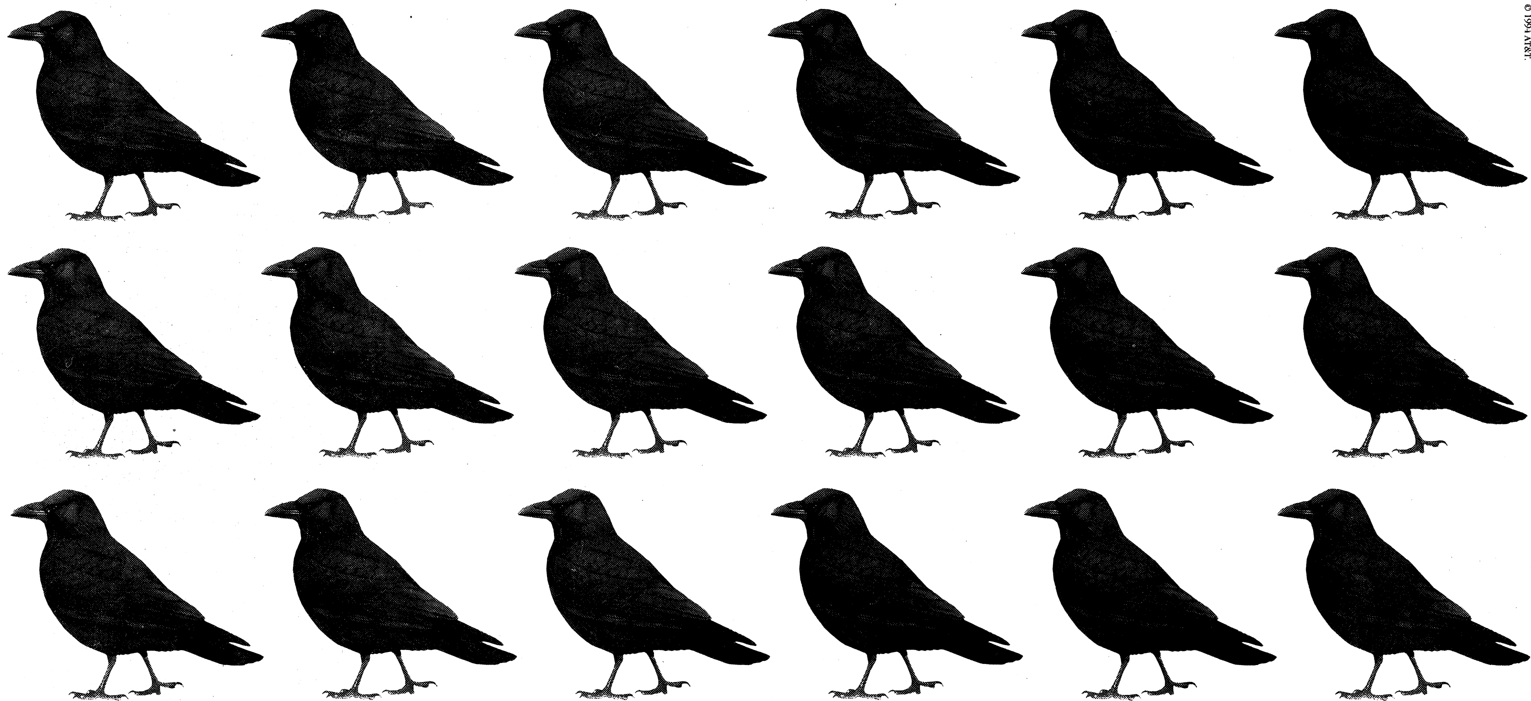
На XXIII Конвенції Відділ одержав грамоту за підтримку стипендійної акції СУА, грамоту за особливий почин, проведення льотерії на потреби Українського Музею та грамоту за віддану працю для організації. Деякі членки були панелістками на Конвенції.

Багато труду членки вложили у приготування відзначення 50-ліття органу СУА „Наше Життя", що принесло фінансову допомогу для журналу.

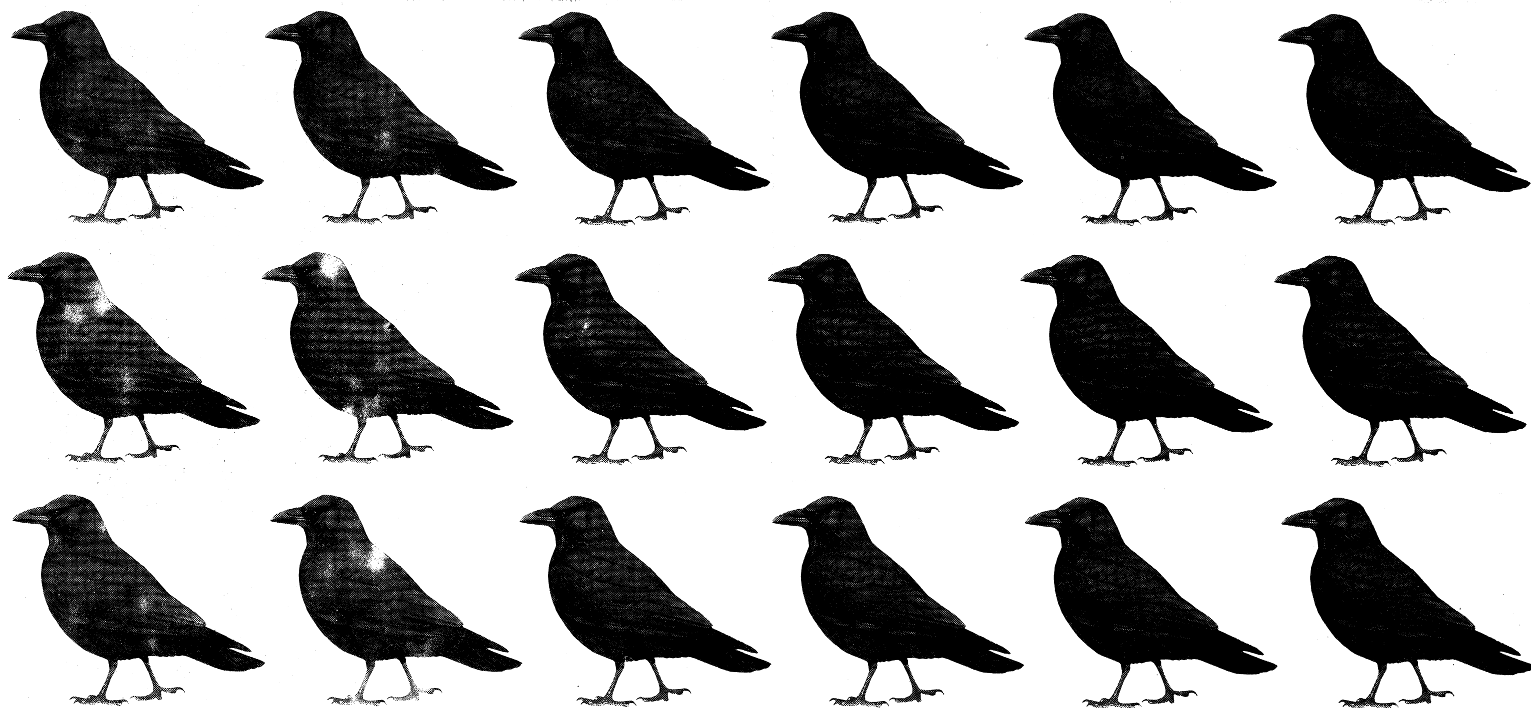
Загальні збори 83-го Відділу відбулися 15-го грудня 1993 року. Президією керувала Марія Томоруґ. Голова окружної управи Ню Йорку Надя Савчук висловила признання Відділові за активну працю. 10 членок Відділу входять до окружної управи, 5 членок — до Головної Управи. Членка Відділу Ірина Куровицька стала президентом Національної Ради Жінок в ЗСА, Марія Томоруґ — скарбничкою цієї організації.

Після уділення абсолюторії уступаючій управі вибрано нову управу на чолі з Іриною Чабан. Нова голова подякувала за довір'я і заохотила до дальшої праці.

Зірка Галів

Отак завжди: поки хтось ловить ґав, інший вже телефонував до AT&T та домовився платити за розмови з Україною всього 69 центів за хвилину.

Ця небувала знижка для тих, що вписалися в нову програму AT&T **TrueWorld**℠ Savings, буде діяти у суботи та неділі продовж 4-ох місяців від дня передплати.* Майте на увазі, що це додаткова 50%** знижка до того заощадження, що дає програма AT&T **TrueWorld** Savings на всі ваші розмови з однією вибраною країною без допомоги оператора у суботи та неділі. Крім того, ви будете щадити і на телефонах до понад 250 країн та реґіонів світу. Тим, що ще не вписалися в програму AT&T **TrueWorld**℠ Savings, пропонуємо зробити це сьогодні та вибрати вашу „особливу“ країну. Телефонуйте до нас і дізнайтеся про подробиці.

AT&T. Your True Voice.℠
Рідні голоси поруч.

1 800 858-9026

AT&T

Треба вписатися не пізніше 30-го квітня 1994 року. Чекає на затвердження, можливі розрахункові обмеження. Буде діяти від 12-го лютого 1994 року. ** 50% знижка на розмови з домашнього телефону упродовж 120 днів після вибору країни. Знижки базовані на порівнянні з тарифами на міжнародні телефони через AT&T під час пільгових годин. Оплата 3 дол. на місяць.

Два місяці на праці в Житомирі

Протягом останніх двох років Канадське бюро міжнародної освіти в Оттаві підготовило програму технічної допомоги країнам колишнього СССР, „покликану сприяти переходові до демократії й ринкової економіки", що з неї користає також Україна. В рамках тієї програми восени 1993 року (листопад-грудень), я поїхав до Житомира, щоб ознайомити місцеві бібліотеки зі системою бібліотечної інформації в західньому світі, передусім у Канаді.

В цьому канадському державному проекті взяло активну участь й Канадське Товариство Розбудови України, осередок в Оттаві, що зібрало серед української громади понад 1,000 книжок, щоб передати їх бібліотеці житомирського Літературного Музею, дитячому садочку „Золотий півник", бібліотеці житомирської середньої школи ч. 36 та бібліотеці Свято-Михайлівської церкви на руки о. Бойка. Д-р Юліян Войчишин і М. Швед вклали дуже багато праці, щоб зібрати книжки, підготовити списки, опакувати до висилки в Україну. Пересилку книжок в Україну фінансувало згадане вже Канадське бюро міжнародної освіти.

Відвідуючи бібліотеку Педагогічного Інституту в Житомирі чи Наукову Бібліотеку, я помітив, що в основу їхніх бібліотечних фондів входять майже виключно старі совєтські видання. І саме тому оттавську посилку книжок можна оцінити вагою золота.

А як сьогодні виглядає місто Житомир? На перший погляд, це типове „радянське" місто з пам'ятником Леніна на центральній площі. І ще досі виходить газета „Радянська Житомирщина". На дитячому садочку ще далі красується вивіска „Золотой Пєтушок". Є ще вулиця ім. Котовського, ката, що розстрілював наших вояків під Базаром. Під час відвідин „Управління у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС житомирської обласної державної адміністрації" один із працівників, пан Васілевскій, так представився мені: „Я українець, знаю добре українську мову, но говорю только по-руски, бо ето демократія!" Опера „Запорожець за Дунаєм" у місцевому театрі закінчується не молитвою „Владико неба і землі", а якимсь штучним пустословієм. Я приобіцяв директорові театру вислати оригінальний текст. На вулицях міста панує виключно російська мова.

Це тільки один бік медалі. Спостерігаємо також, що на державних установах лопотять гордо українські прапори; під час офіційної передачі книжок бібліотеці середньої школи ч. 36 вісім соток учнів кинулося оглядати оттавську збірку і я не почув від них ані одного російського слова. За десять-дванадцять років українська мова напевно запанує на вулицях цього міста.

Під час святкування „Дня Української Армії", насолоджуючись бойовим співом десантників, я запитав полковника Борейка (начальник суспільно-психологічної служби): „Ачи ці десантники є готові вже, може завтра, вмерти в обороні України?" В полковника Борейка не було найменшого сумніву. А двадцять тисяч членів „Просвіти" на Житомирщині? Хіба це не доказ зросту свідомости?

А як там виглядають релігійні гаразди? В день св. Миколая Свято-Михайлівський собор був переповнений по береги, бо роздавали дітям дарунки. В інші дні ця церква переповнена не була. Є ще в Житомирі два православні собори, що поклоняються дальше московським бога.

Голяндські баптисти дуже хитренько заманюють наші душі до своїх святинь і навчають їх Божого слова російською мовою. Дуже аґресивно проявляють свою діяльність польські католики. Зараз вони мають аж два костьоли. Це боротьба за будинок, в котрому міститься природничий музей. Польські священики хочуть його забрати собі на помешкання. В Новограді Волинському поляки вибудували прекрасний костьол із імпортної цегли. Гроші, мабуть, одержано з Риму та Польщі, бо поляків тут не більше двох тисяч. Троїцький монастир у Корці, побудований у 16-19 століттях, — це ще одна твердиня московського православія на Житомирщині.

Як на мене, то „Житомирський проєкт" нам вдався, про що свідчать відгуки місцевої інтелігенції під час офіційної „Презентації книжок Житомирові", 23-го грудня минулого року Українське радіо передавало по цілій країні новинки з похвалами оттавського проєкту. Місцева преса та телебачення провели зі мною декілька розмов. Списки книжок одержали всі бібліотеки Житомира.

Закінчу цю статтю проханням до всіх українців Канади й Америки: висилайте в Україну книжки! Без книжок із правдивим насвітленням нашої історії, літератури і культури неможливе відродження українського національного хребта!

В. Сірський

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ!

В Україні

СЕВАСТОПІЛЬ. — У штабі Чорноморської фльоти відбулася зустріч президента Криму Юрія Мєшкова з командуючим фльоти адміралом Едуардом Балтіним. Мєшков зазначив, що Чорноморська фльота була і залишається гарантом стабільности у Криму, складовою частиною балянсу сил у південноевропейському регіоні. Проблема фльоти повинна бути вирішена в інтересах усіх суб'єктів СНД з урахуванням дум ки народів Криму, України та Росії. Адмірал Балтін висловив надію, що Мешків захищатиме права усіх кримчан, незалежно від їх національности.

ЛЬВІВ. — Заступник начальника Управління внутрішніх справ области Володимир Андрушків заперечив можливу причетність Михайла Бойчишина до кримінального світу. Андрушків запевнив, що його служба не аналізує, джерел фінансування НРУ, цим займаються лише в Києві. Правоохоронні органи Львівщини роблять усе можливе для розшуку зниклого керівника Секретаріяту Руху.

ХАРКІВ. — Тут у Харківському Фізико-Математичному Ліцеї відбулося урочисте вручення премії „Кращий учитель року", що встановлена Фондом реконструкції та розвитку Харкова і вручається уже третій рік. Цього разу почесний президент фонду, народний депутат України Володимир Гриньов, вручив мільйон карбованців учителеві фізики 27-ої середньої школи, кандидатові фізико-математичних наук Іллі Гельфгатові. Його висунули не лише колеги-педагоги, але й учні, як обізнаного вчителя з почуттям гумору. Вручивши нагороду, В. Гриньов запевнив присутніх, що фракція Міжрегіонального бльоку реформ у новому парляменті сприятиме реформуванню навчальної системи в Україні.

ШАНОВНІ БАТЬКИ! ДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШІ ДІТИ НЕ ЗАБУЛИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ! ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ „ВЕСЕЛКА", ВІН ДОПОМОЖЕ ВАМ!

Св.п. інж. В. Семенина

Давня українська еміграція в Америці видала з себе немало визначних людей у різних галузях науки, але про них наш загал знає тепер мало, або зовсім нічого, бо з тих чи інших причин вони жили від деякого часу віддалік української громади, хоч і не переставали цікавитися її життям. До таких людей належав померлий 30-го вересня 1993 року інженер Володимир Семенина. Він народився 14-го жовтня 1902 року в селі Біла коло Тернополя, а дев'ятилітнім хлопчиком приїхав з матір'ю і сестрою до Бостону. Там закінчив середню школу (1920) і почав студії техніки в університеті Нортістерн. Побував півтора року в Гондурасі, а після повернення звідтіль вивчав біологію і хемію у Гарвардському університеті (1926-27) і одночасно закінчив свої технічні студії. Від 1927 року працював будівельним креслярем у фірмі Ню Стендерд Еркрефт, і залишився там до 1933 року, коли через депресію ця фірма перестала існувати. Хоч як тяжко було отримати працю у той час безробіття, Семенині пощастило. В корпорації Бріз він займав пост спеціяліста в ділянці сталевих структур і виготовляв пляни сталевих деталей для військових кораблів. За його проєктом фірма виготовляла прилад для контролі револьверів і охоронного панцира для летунського персоналу.

В 1946-51 роках Семенина працював над проєктом для обробки текстилів, відтак у фірмі Павер Дженерейторс — над виготовленням катапульт для літаконосців. Дальшими етапами кар'єри Семенини були: праця з поліестровими фільмами у фірмі Дюпонт (1953-59), проєктування у фірмі Гайдрометік спеціяльних вентилів для атомових підводних човнів і міжконтинентальних каблів (на замовлення НАСА, 1959-64), ще раз праця у фірмі Дюпонт (1964-67) і нарешті пост технічного дорадника (1969). Вийшовши на пенсію, В. Семенина проживав з дружиною в містечку Гамптон, Н.Дж.

Вихований матір'ю в українському дусі, В. Семенина бездоганно володів українською мовою, а опанувавши англійську мову в школі, успішно використав свою двомовність на перекладання творів нашого письменства, і крім переконливої кар'єри в технології, залишив по собі тривалий слід в нашій перекладній літературі. У 1925 році він переклав поему Б. Лепкого „Журавлі", що її передав о. Мар'ян Кучер для використання у „Свободі". Пізніше В. Семенина переклав п'ятдесят віршів Т. Шевченка, вони використані в англомовній книжці Луки Мишуги „Шевченко і жінки" (1940). П'ятнадцять його перекладів із Шевченка друкувались на сторінках „Українського Тижневика", два — в Календарі УНС за 1931 рік. В. Семенині належать також переклади поем І. Франка, зокрема його „Мойсея", який появився окремо в 1938 році, як також творів І. Котляревського, О. Федьковича, Степана Руданського, Стефана Васильченка, Леоніда Глібова, О. Олеся, В. Стефаника й Уляни Кравченко. Всі вони появилися в „Українському Тижневику" в 1933-39 роках.

Володимир Семенина належав до Товариства Українських Професіоналістів і Ліґи Української Молоді Північної Америки, на їхніх форумах виголошував часто реферати на професійні і літературні теми, опубліковані пізніше в „Українському Тижневику". В Лізі він був пресовим референтом і голосував на її Другому конгресі в 1934 році в Ню Йорку. Своїм вкладом у технологію, працею в українських товариствах і особливо своїми перекладами Володимир Семенина заслужив на найкращу згадку.

Д-р Осип Кравченюк

ПРО ЮГОСЛАВІЮ

У передовій статті „Заворожене коло Боснії" („Свобода" з 8-го лютого ц.р.) слід виправити, що Югославію створено після розпаду Австро-Угорської імперії після Першої світової війни. — Ред.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У редакційній статті „Відгук в'єтнамської війни („Свобода" з 9-го лютого) помилково сказано, що В'єтнам поділено в Ялтинській угоді. В'єтнам поділено в Женеві в липні 1954 року. — Ред.

Помер інж. Ю. Дачишин — людина епохи УВО

На Свят-Вечір попрощався з цим світом Юрій Дачишин, людина визвольного чину, людина, яку висунула історія і який брав у ній повну, як кажуть, тотальну участь. Треба б окремих студій доби героїв УВО (Української Військової Організації), бо нема вже людей тієї доби, могили їх вже з вітром розмовляють. Сумна це історія, а згадаймо, може, хоч трохи серце відпочине, як писав Т. Шевченко. Є добра нагода ствердити, що Україна не була і не є лише народом гречкосіїв і таких, що вміють добре ходити в ярмі.

У боротьбі українського народу за волю і самостійність були світла і тіні. Україна програвала бої, але й вигравала. Треба ствердити, що після програшу, часом швидше, часом довше, треба було чекати на перемогу, в залежності від того, чи являлися герої чи пророки, які вірили, що Україна ще не вмерла, а в останніх двох війнах школярі співали „Не тішся, враже, що по Збруч то ваше". Не витримав кривд України Хмельницький, підняв клич боротьби, і народ пішов за ним, але старший брат москаль заманив нерозумного сина України до дружби і спільного „котьолка".

Були в нас Ґонти і Залізняки, були полковники Богун і Коновалець, що загинули за Україну. Не всю історію визволення України знаємо, але знаємо також те, що гасло Шевченка „Свою Україну любіть" вкорінилося в життя українців сущих, так завжди є у нас: живі свідки боротьби гинуть, прибуває наслідків.

По нашій останній прогрі українська нація була так приголомшена, що виглядало на катастрофу, бо ворогів повно, а приятелів не було. Треба було нового Шевченка, щоб додатковим „Кобзарем" крикнув „Схаменіться!"

Історія революцій така, що нерідко треба силою добувати фонди. П'ять членів УВО на дорозі біля повітового міста Бібрка зі зброєю в руках спинили поштовий віз, що віз гроші, потрібні для виплати платні урядовцям повіту. Мішок з грішми і другий з дзвінкою монетою опинився в руках напасників. І тут почалася „кар'єра вивротофца" Дачишина. Засуджений на кару смерти сидів у в'язниці у „Вроках", а відтак у найбільшому таборі біля Варшави. Мати Юрія просила польського президента Мосціцького і той змінив присуд на довічне ув'язнення. Польська преса, різні кур'єри не дармували, а додавали вогню до крику різних супер-патріотичних організацій, щоб скінчити з українцями в Польщі, а не толерувати їх, хай йдуть за Збруч, бо по Збруч то наше! У міжчасі безнастанні судові процеси змобілізували українську фінансову поміч краю, а з країв за океаном почали надходити доляри при допомозі різних кур'єрів. Я вже був 3 роки в Америці і в 1930 р. був також кур'єром.

Війна звільнила всіх в'язнів. Юрій Дачишин співпрацював і підлягав як керівник хемічно-лябораторного і піротехнічного департаменту ОУН. В 1939—40 роках керував переходовим пунктом через німецько-совєтський кордон. Після звільнення Львова від совєтської окупації був господарським референтом львівської екзекутиви в УЦК. Коли центр української еміграції за німців опинився у Кракові, став заступником голови, відтак головою УДК. Ю. Дачишин був головою табору в Ашафенбурзі в Німеччині аж до виїзду до Америки. В ЗСА включився до праці в різних громадських організаціях, був вірний матірній ОУН і організаціям, що до неї належали.

Я довше зупинився і не все про Юрія розказав. Найважніше, що він був для молоді прикладом як любити Україну і його поведінка на процесі в обличчі смерти мобілізувала не лише фонди, але й славу серед молодих і старих і ненароджених земляків тоді й тепер, коли наближаються вибори в Україні!

Степан Куропась

Св. п. І. Шумук

В суботу, 22-го січня ц.р., помер у Верноні, Британська Колюмбія, Іван Шумук, щирий український патріот і громадський діяч. З Іваном Шумуком я познайомився в 1972 році, під час крайового з'їзду членів Міжнародної Амнестії, який відбувався в Оттаві і на якому Іван Шумук був делегатом з Британської Колюмбії. Він був активним членом Міжнародної Амнестії і в її рядах боровся за звільнення свого дядька, відомого політичного в'язня Данила Шумука, який багато років перебував у совєтських тюрмах і концентраційних таборах. Покійний Іван і його діти вживали всіх заходів, щоб звернути увагу західного світу на яскраве ламання прав людини в найжорстокішому режимі світу.

У Верноні І. Шумук постійно займався громадською діяльністю. Він був головою місцевого відділу Конгресу Українців Канади, організував збірки на патріотичні цілі і постійно писав до англомовних газет, захищаючи добре ім'я українців.

Степан Яворський

Бандурист С. Мацура

Буваючи у Львові, я завжди відвідую відомого на цілу Україну кобзарезнавця, науковця, відомого бандуриста, колишнього диригента Сибірської Капелі Богдана Жеплинського. Він — автор численних статтей на кобзарські теми, дослідник бандури. Переглядаючи його архів, я звернув увагу на фотографію бандуриста Степана Мацури.

— *Розкажіть, що знаєте про цього бандуриста.*

— Радо, бо саме тепер маю перед собою інформації. Пригадую, що в березні 1991 року у Львові відбувалось кобзарське свято „Думи мої". Ішов святковий концерт, рокотали бандури, линув спів. Кобзарі один за одним виходили на сцену. Кобзар із Павлограда на Дніпропетровщині Степан Мацура, високий, старший, але жвавий сивоусий кобзар, — вийшов останнім. Він обережно сів на приготований стілець, прикрив коліна мережаним рушником, з любов'ю поклав на коліна бандуру і вдарив по струнах.

— *І що він співав?*

— Про гетьмана Мазепу:

Мчать вершники чвалом
у морок густий,
Та ось зупинились край
степу.
О місяцю, місяцю згинь,
не світи —
З-за хмар не дивись на
Мазепу...

Тужливо понісся спів кобзаря, який у пісні-думі розповідав про трагедію Полтавської битви, про прощання гетьмана Мазепи з Україною.

Сповитий в неславу, о
чорній порі
В землю нерідну ляжу, —
Хай підуть від Ворскли у
світ кобзарі
І правду про мене
розкажуть!

Коли закінчив цю піснюдуму, заля немов завмерла, а як лишав — оплескам не було кінця.

— *Чи ви мали нагоду розмовляти з кобзарем після цього концерту?*

— Так, бо саме цей концерт я вів. Він сказав, що цю пісню-думу склав його побратим з каторги, поет, маляр і бандурист Микола Сарма-Соколовський, який разом із ним томився в ГУЛагу.

— *Чи ви знаєте про нього щось більше?*

— Народився 24-го грудня 1922 року в с. Дрогомиль Яворівського повіту на Львівщині. Ще юнаком співав у хорі „Просвіта". В 1947 році був заарештований в рідному селі і після дворічного слідства і знущань в Золочівській тюрмі засуджений на 10 років. Відбувши покарання вернувся в 1964 р. на Україну. Треба додати, що перебуваючи на каторзі, зустрівся з малярем, поетом і бандуристом Миколою Сармою-Соколовським, з яким створили ансамбль бандуристів із каторжан. З допомогою старих столярів-каторжників виготовили кілька бандур, на яких Соколовський вчив грати, спершу таємно, а після смерти Сталіна вже вільніше.

Бандурист Степан Мацура

— *Як далі розвивалося навчання гри на бандурі?*

— Керівники мінялися. В 1954 році в ансамблі було вже дев'ять бандур.

— *Що робив як повернувся на Україну?*

— Виступав як бандурист на Шевченківських святах, різних вечорах у Павлограді та Дніпропетровську. Він є членом об'єднання кобзарів Дніпропетровщини та спілки кобзарів і лірників України. Працював на шахтах Донбасу. Тепер — пенсіонер, живе разом з дружиною Марією, яка також була засуджена на 25 років.

У 1991 році виступав у Львові та на різних вечорах у Павлограді, був учасником свята кобзарів. Брав участь у секціях кобзарства наукової конференції в Переяслав-Хмельницькому в 1992 році. Також брав участь в творчій лябораторії та концертних виступах кобзарів у Дніпропетровську 1993 року.

— *Який його репертуар?*

— Він співає багато народних пісень, зокрема історичних: „Морозенко", „Про Байду", „Іван Богун", „Мазепа", „Вже тому літ триста, як козак в неволі", „Гетьманський марш" і т.п., пісні Січових Стрільців та УПА „О Україно, о люба ненько", „Як з Бережан до Кадри", „Була війна велика", „Повіяв вітер степовий", „Не пора", „Триста літ минає", „Там під Перемишлем висока могила", пісні на слова Т. Шевченка й інших поетів — „Думи мої", „На розпутті козак сидить", „Така її доля", „Гетьте, думи, ви хмари осінні" та інші.

* * *

...Недавно у Дніпропетровську зібралися кобзарі. Там я знову зустрів С. Мацуру. Перед нарадою кобзарі поклали квіти на могилі акад. Д. Яворницького, а увечорі знову дзвеніли бандури. Кобзарі частували людей своїми піснями. Славно дзвеніла і бандура Степана Мацури.

Чорний-Досінчук

В пам'ять Ю. Тиса-Крохмалюка

Дня 1-го січня 1994 року Україна втратила одного з найкращих своїх синів, великого патріота, мужавоїна, науковця, письменника. Цією людиною був інж. Юрій Тис-Крохмалюк.

Народився 27-го жовтня 1904 року в Станиславові, Україна. Довгі роки мандрував просторами рідного краю, далі — Західньої Европи, Південної та Північної Америки, а спочив вічним сном у Дітройті, покинувши осамітнену жінку, ближчу та дальшу родину, приятелів, друзів по зброї.

Юрій Крохмалюк — це людина багатогранних здібностей, послідовний у праці. Від дитячих років батьки ввели його в царину книжкової культури, в якій згодом, як письменник, знайшов ціль життя. За фахом інженер-хемік, студії закінчив у Відні. В польському війську дістав старшинський вишкіл, опісля — полковник Першої Української Дивізії УНА. Заснував косметичні фабрики у Львові та Буенос-Айрес в Аргентині, фармацевтичну у Дітройті, ЗСА.

В його письменницькій творчості переважає історична тематика. Він є автором понад двадцяти книжок, в яких зображено героїчні події нашого минулого, розкрито світлі моменти, поховані під згарищами воєнних лихоліть. Самі назви книжок вказують ідею твору: „Під Львовом плуг відпочиває", „Шляхом віків", „Рейд у невідоме", „Бої Хмельницького", „Конотоп", „Звідун з Чигирина", „Маркіза", „На світанку" — повість про письменницю Марка Вовчка, далі фантастична повість „К-7", драма „Не плач, Рахіле", „Щоденник Селепка Лавочки". По журналах друкувались оповідання, зокрема для молоді та дітей, в часописах — рецензії та наукові статті. Немов поему читається збірку нарисів про місто Львів, Святий Юр, Скит Манявський, Крилос, поміщені у книжці „Симфонія Землі". Книжка ця багата афоризмами, ствердженням авторових поглядів на світ, на людину, на красу життя. Зібрані оповідання для молоді вийшли окремою книжкою „Вибрані казки", які в 1993 році перевидано у Львові.

В 1966 році вийшла в Аргентині еспанською мовою книжка Енріке Мартінез Кодо „Повстанці за залізною заслоною" — про Українську Повстанську Армію. Документацію допомогли українці з Буенос Айресу, зокрема Юрій Крохмалюк.

В 1972 році в Ню Йорку вийшла англомовна книжка яку переклав з української Володимир Душник — „Боротьба УПА в Україні". Глибокі студії, використання численних манускриптів, репортів, знимок та довголітня праця дали у висліді монументальний твір, в якому Юрій Тис подав історію боротьби УПА з німецькими, московськими та польськими окупантами в часі та після Другої світової війни.

Юрій Крохмалюк був людиною відповідальною за обов'язки, які брав на себе, але й від інших вимагав такої ж відповідальности. Вже у Львові був дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка, співпрацював з визначними творцями науки і культури. Слід тут ствердити, що в періоді між двома Світовими війнами ріст культурно-наукового, політичного та економічного життя в Галичині був дуже сильним, потужним. В Буенос Айресі Ю. Тис був членом-засновником „Об'єднання Українських Науковців, Літераторів і Мистців". З переїздом до Дітройту він і Зенко Тарнавський створили Інститут Української Культури, опісля Асоціяцію Діячів Української Культури, АДУК, при яких редаґував журнал „Терем", монографічні видання про еміґраційних поетів, мистців, драматургів.

Юрій Тис-Крохмалюк відійшов у вічність на вісімдесят дев'ятому році трудолюбного життя. Треба ствердити, що багато визначних особистостей з його покоління вже відійшло. Це реальність, з якою мусимо погодитись. Але тяжко погодитись із сумним фактом, що поволі про тих людей забувається. Тяжко виправдати замовчування плеяди чільних постатей, які мусіли покинути рідний край. Їхні прізвища і творчість вже тепер мало відомі нашому молодшому поколінню. Але потішмо себе. Може, в майбутньому знайдуться ідеалісти, такі, як св. п. Юрій, які мандруватимуть по місцях поселень нашої еміграції та вишукуватимуть скарби духа, розсипані по усіх континентах світу. Може, хтось скомпонує симфонію або ораторію, з яких промовить душа української людини, а в ній збережуться слова афоризму Ю. Тиса- Крохмалюка: „Вічними є скарби людської душі у вияві найвищої жертви для спільної ідеї".

Ще за життя Юрій Тис-Крохмалюк дістав Хрест за особливі заслуги від Головної Управи Першої Української Дивізії УНА. Прізвище його поміщене в американському біографічному словнику „Гу'с Гу". Хай буде вічна, слава пам'ять великому синові України!

Мирослава Лясовська-Крук

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВІВТОРОК, 15-го ЛЮТОГО 1994 р.

Джерзі Сіті, Н.Дж. 287-ий Відділ УНСоюзу, Товариство Сини України, відбуде свої річні збори о год. 5-ій по пол. в приміщенні Головної Канцелярії УНСоюзу. На порядку нарад: звіти членів Управи, вибір нової на 1994-ий рік та вибір делеґата і заступника на 33-тю Конвенцію УНСоюзу. Просимо всіх членів прибути. — Секретар Відділу Дана А. Ясінська.

П'ЯТНИЦЯ, 25-го ЛЮТОГО 1994 р.

Дітройт, Миш. Річні збори 174 Відділу (Пластового) „Ватра" відбудуться о год. 6:30 веч. в домівці Округи Союзу Українок, 27040 Раєн Рд., Воррен, Миш. зі звичайним порядком нарад. Після річних зборів відбудуться місячні збори для вибору делеґатів і їх заступників на 33-тю Конвенцію Українського Народного Союзу. Проситься членів прибути на збори. — Зенон Василькевич, предсідник, Атанас Слюсарчук, секретар.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ГРИША член УНС Відд. 452-го Т-ва „Український Клюб" в Гаммонд, Інд. помер 11-го березня 1993 року на 83-му році життя. Нар. 2-го квітня 1908 року в с. Хорол, Україна. Членом УНС став 1971 року. Залишив у смутку дружину Олену, дочок: Олександру Лекіс, Ларису Свіґарт, Наталію і Тоню Гришу; сина Анрія, двоє внуків і правнука. Похорон відбувся 16-го березня 1993 року на DeKridge Semetery **в Ґошин, Інд.**

Вічна Йому Пам'ять!

Наталія Шуя, секр.

МИКОЛА БІЛОКОНСЬКИЙ член УНС Відд. 240-го в Клівленді, Огайо помер 9-го серпня 1993 року на 70-му році життя. Нар. 1923 року у Великому Виствені, Чернигівщина, Україна. Членом УНС став 1966 року. Залишив у смутку синів Юрія і Володимира; внуків Миколу, Василя, Юрія та Андрія, брата Івана та сестру Соню Бігун. Похорон відбувся 14-го серпня 1993 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ГЕНРІ ВИШИНСЬКИЙ член УНС Відд. 200-го Т-ва „Вільна Україна" в Озон Парку, Н.Й. помер 19-го серпня 1993 року на 66-му році життя. Нар. 12-го квітня 1927 року в ЗСА. Членом УНС став 1944 року. Залишив у смутку дружину Олену та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся в Озон Парку, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Іван Пригода, секр.

СТЕПАН ВОЛЬНЯК член УНС Відд. 38-го Т-ва ім. св. Миколая в Обирн, Н.Й. помер 21-го травня 1993 року на 73-му році життя. Нар. 15-го грудня 1919 року в Обирн, Н.Й. Членом УНС став 1940 року. Залишив у смутку троє дітей — Бруса А. Вольняка, Лорейн Стівенс і Ґері Волняка. Похорон відбувся 25-го травня 1993 року на цвинтарі св. Йосифа в Обирн, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Едвард М. Ґузиляк, секр.

ВАСИЛЬ ВОЗНИЙ член УНС Відд. 379-го Т-ва ім. „Св. Юрія" в Чикаґо, Ілл. помер 20-го червня 1993 року на 70-му році життя. Нар. 1923 року в Зах. Україні. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку сина Ярослава і сина Миколу з дружиною і донькою Катериною. Похорон відбувся 25-го червня 1993 року на цвинтарі св. О. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

С. Ґоляш, секр.

ОЛЕНА ТАРАЩУК член УНС Відд. 471-го Т-ва ім. ген. Т. Чупринки в Монтреалі, Канада померла 3-го липня 1993 р. на 85-му році життя. Нар. 1909 року в Україні. Членом УНС стала 1959 року. Залишила у смутку синову Лідію Таращук, внуків: Катерину, Донну і Андрія, та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 7-го липня 1993 року на цвинтарі Кот де Неж в Монтреалі, Канада.

Вічна Їй Пам'ять!

М. Андрухів, секр.

ЮЛІЯ КАЧМАРИК член УНС Відд. 112-го Т-ва ім. Св. Марії в Пармі, Огайо померла 1-го серпня 1993 року на 74-му році життя. Нар. 21-го листопада 1918 року в Канаді. Членом УНС стала 1967 року. Залишила у смутку Аллен, Карін, Розен, Шерон і Джеймса. Похорон відбувся 4-го серпня 1993 року на цвинтарі Святого Хреста в Клівленді, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Марія Капраль, секр.

БОГДАН МАКСИМЮК член УНС Відд. 163-го Т-ва „Єдність" у Філядельфії, Па. помер 22-го липня 1993 року на 67-му році життя. Нар. 1926 року в Зах. Україні. Членом УНС став 1984 року. Залишив у смутку дружину Надію, сина Богдана з дружиною Пам, доньку Олю з мужем Зенком, внуків: Богдана, Стефана, Павла, Михася і Христинку; братів Андрія і Миколу з родинами, сестру Одарку Якубяк з родиною та ближчу і дальшу родину в Америці і Україні. Похорон відбувся 31-го липня 1993 року на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Теодор Дуда, секр.